

לזכר מ. ז. ולפובסקי

בזמננו, עם מה שקוראים תוחלת-חיים המוגדלת, יש ואנחנו הוותיקים נפרדים איש מעל אחו בעוד אנחנו פה, עלי אדמות. יצירתו של היוצר נעשית לו, לעצמה, היסטורית; לא כל שכן תרומתו של מי שהיה פעיל מאוד בשדה התרבות — הרי היא הופכת לפני עיניו הרואות והולכות וכהות, חלק מן המסכת הכללית, שכבר איננה שייכת לו, אך החוטים ששור בה נשארים ומחזקים את הארג, אם גם לא ניכר עוד שמידו באו.

בנידורי נושאים בנפשם את זכרו של מנחם זלמן ולפובסקי כחלק מומסכת זכרונותיהם. כל עוד נשמר חנו בנו שייכים זכרונות אלה לארג הגפשי שלנו והם מפרנסים את נפשנו לעיתים קרובות יותר מאשר ההיזכרות האישית המעלה את שמו.

מאז פגישתנו הראשונה חשתי כלפי ולפובסקי רחשי ידודות והוקרה כאחד. רחשים אלה הצטרפו מאז שיצאתי גם אני מכלל פעילות, אל התודעה הספרותית הכללית שלי. מה היא בשבילי דמותו של ולפובסקי — במה אתחיל? במה אגמור?

עולה לפני דמותו של איש העלייה השלישית, ששר את שירתה בשיר ובפרוזה וסיפר את סיפורת של החלוציות בתידורו בצורה אינדיבידואלית מאד ובדוגמאות אופייניות כאחד ("ילד יולד לנו", כדוג' זה).

עולה מפעלו של המתרגם, תרגום מלשונות שונות של עשרות ספרים, מתחום הבלטריסטיקה האקטוארית והחולפת, ספרי ילדים ונוער, אך ספרי מדע ועיון שיומם לא יחלוף; והכול — גם העבודה הנקראת שחורה — ממוצעת מתוך נקיון-כפיים של לשון נקייה, שהיא ערך מחנך בפני עצמו. הכול נעשה מתוך חיבה והתמסרות מיוחדת, בעיקר בגשתו לתרגם מתוך הקיים, והנצחי, בין השאר נכסי-צאן ברזל של הספרות הרוסית: פושקין, טורגנייב, טולסטיי, צ'כוב ועוד; וכן תרגומי-המופת מיידיש, ובכלל זה אולי גולת-הכותרת של פועלו היצירתי בתחום זה: "השיר על העם היהודי שנהרג" ליצחק כצנלסון...

עולה זכרו של ידיד מסור עד כדי הקרבת נפש לעמיתים שהלקם לא שפר עליהם והוא שימש להם לפה ולעבודתם ליד: חיים שלום בן-אברהם שהיה בן-גילו ושלמה הרברג הקשיש ממנו. עולה זכרון פועלו כעורך ומשלים את הוצאת כתבי ברנר, לאחר שהצט נשמט מידו של מנחם פוזננסקי; ועוד מפעל אחד קשור מאוד בברנר: תרגום מחדש של "החטא ועונשו" — כאשר עניינו העליון של ולפובסקי בכך לקרב יצירת-מופת זו לדור-יקוראים חדש, אשר רק בקריאה שגייה ושלישית עתיד לחזור גם לנוסח ברנר.

בכל אלה ביצירה כבתרגום, בעריכה כבהבאה לבית-הדפוס, הוכיח ולפובסקי את עצמו כמורה ומ' חנך אשר המחיש בפני הקוראים-החניכים את סגולת החריצות והשקדנות ללא לאות, אותה מתת נדירה מאוד שהיא תפארת לאישי-הרות.

אנחנו נפרדים מהיסוד הגשמי — כשלבנו מלא תודה ויקר, ימי זכרו ברוך.

(דברים בבית-העלמין)

עמנואל בן-גוריון

משא, גליון מס' 53 (211), מוסף, "דבר" יום ו', כ"ב בטבת תשל"ו, 26.12.1975
עורכים: אברהם שאנן, יצחק בצלאל